

شماره روزنامه: ۳۵۷۹

پیش به سوی تشکیل موسسات بزرگ حسابرسی

روزنامه دنیای اقتصاد - شماره تاریخ چاپ: ۱۳۹۴/۰۵/۳۱ بازدید: بار کد خبر: DEN-916548

حسابدار رسمی

غلامحسین دوانی
حسابدار رسمی

از زمان تشکیل کانون حسابداران رسمی ایران در سال 1351 تاکنون بیش از 43 سال می‌گذرد اما هنوز شاهد حضور یک موسسه بزرگ حسابرسی خصوصی در صحنه اقتصاد کشور نیستیم. اگرچه قبل از پیروزی انقلاب موسسات بزرگ حسابرسی جهان دارای شعبه و نمایندگی در ایران بوده‌اند و موسساتی نظیر PWC، Arthur Anderson، Author Young، Deloitte، KPMG، Whiney Murray در ایران مشغول فعالیت بودند که پس از انقلاب فعالیت این موسسات متوقف شد و در سطح نازلی قرار گرفت.

خوشبختانه با تشکیل جامعه حسابداران رسمی ایران در سال 1380 از یک طرف و رشد حرفه حسابرسی خصوصی از طرف دیگر مجدداً حرفه حسابرسی جان دیگری گرفت اما مشکلات رفتاری- فرهنگی در مورد کارهای گروهی تاکنون از موانع عمده تشکیل موسسات بزرگ یا ادغام موسسات فعلی به شمار می‌رود. خوشبختانه پس از 14 سال فعالیت مجدد حسابداران رسمی، مدتی است که برخی از حسابداران فعال به فکر تشکیل موسسات بزرگ از طریق ادغام موسسات فعلی افتاده‌اند که نمونه حاضر آن تشکیل موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت «دایارهیافت» از ادغام موسسات دایارایان و رهیافت و همکاران بوده است. با توجه به شواهد موجود به نظر می‌رسد در آینده نه‌چندان دور شاهد ظهور موسسات دیگری از این قبیل در بازار حسابرسی خواهیم بود. در همین رابطه برآن شدیم تا گفت‌وگویی پیرامون ادغام موسسات حسابرسی به عمل آوریم.

مصطفی جهانبانی، رئیس هیات مدیره موسسه جدید دایا رهیافت در مورد چرایی ادغام یادآور شد: ضرورت تشکیل یک موسسه حسابرسی بزرگ و خوش‌نام که بتواند در صورت رفع تحریم‌ها در بازار این حرفه به‌صورت فعال حضور داشته و سرمایه‌گذاران خارجی نیز به آن روی آورند از یک سو و مسوولیت‌های خطیر حسابداران پیرامون بازار پول و سرمایه از سوی دیگر نیاز جامعه را به موسسات حسابرسی بزرگ در اندازه اقتصاد کشور ضروری ساخته بود و ما هم در موسسه رهیافت مدت‌ها به دنبال این راهبرد بودیم و طی چند سال گذشته مذاکرات متعددی را با موسسات مختلف در مورد ادغام به‌عمل آورده بودیم تا اینکه سرانجام با توجه به اهداف و نظرات مشترک شرکای موسسات دایارایان توانستیم با این موسسه به توافق اصولی پیرامون تشکیل یک موسسه بزرگ دست یابیم که خوشبختانه با مساعدتی که مقامات ناظر جامعه حسابداران رسمی به‌عمل آوردند، موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت دایارهیافت فرآیند تشریفاتی ادغام را طی کرده و در حال حاضر اساسنامه جدید و سایر موارد قانونی آن رسماً به ثبت رسیده است. جهانبانی ادامه داد: با مطالعه‌ای که پیرامون ساختار تشکیلاتی موسسات حسابرسی بزرگ جهان به‌عمل آوردیم به این جمع‌بندی رسیدیم که مدیریت تشکیلات جدید را به‌صورت دولایه‌ای درآوریم به‌طوری که لایه بالایی به‌عنوان شورای راهبردی (مشابه هیات عامل) و لایه پایینی هم هیات مدیره به‌عنوان مجری مصوبات شورای راهبردی است که این مدل تقریباً در کلیه موسسات بزرگ بین‌المللی هم وجود دارد.

علی امانی؛ مدیرعامل جدید موسسه حسابرسی و خدمات مالی دایارهیافت پیرامون ادغام موسسه اظهار کرد: با توجه به سوابق متعددی که در سازمان حسابرسی به‌عنوان بزرگ‌ترین موسسه حسابرسی تاریخ کشور به‌عنوان مدیر حسابرسی داشتم، همیشه ضرورت تشکیل یک موسسه بزرگ برای من و سایر همکارانم مطرح بود به‌طوری که از سال 1380 براساس مستندات که در موسسه دایارایان وجود دارد ما تلاش‌های متعددی را در این رابطه به‌عمل آورده بودیم ولی هر بار به نحوی قادر به انجام این مهم نشدیم که مهم‌ترین مانع همان سابقه فرهنگی- رفتاری پیرامون کار جمعی بود.

مجدداً از دو سال پیش مذاکراتی را با برخی موسسات خاص پیرامون همکاری مشترک و ادغام شروع کردیم تا اینکه به این جمع‌بندی رسیدیم که فصل مشترک بیشتری را با موسسه رهیافت و همکاران داریم و پس از یک دوره مذاکرات متعدد و فشرده توانستیم به تفاهمنامه و سپس فرآیند ادغام دست یابیم که خوشبختانه با حسن نیتی که در شرکای هر دو موسسه وجود داشت و با توجه به علاقه‌مندی شرکا در تسریع فرآیند ادغام، ساده‌ترین راه‌حل ممکن انتخاب و با ورود شرکای جدید به موسسه رهیافت و همکاران، موسسه حسابرسی و خدمات مالی داپارهیافت متولد شد. دکتر مهدی کرباسیان رئیس شورای عالی جامعه حسابداران رسمی و رییس هیات عامل ایمیدرو اظهار کرد که وقتی خبر ادغام را نخستین بار یکی از شرکای موسسه به‌من داد خیلی خوشحال شدم چون برخی از این افراد را بیش از 30 سال است در رابطه با حرفه حسابرسی و حسابداری می‌شناسم و امتحانشان را پس داده‌اند. من وقتی از ادغام این دو موسسه خبردار شدم با توضیحاتی که دادند مطمئن شدم که این افراد تصمیم جدی گرفته‌اند هم موسسه‌شان را توسعه دهند و هم در حرفه نکانه ایجاد کنند تا با ارائه یک الگوی موفق ادغام، ان‌شاءالله سایر موسسات نیز به مجرای ادغام و بزرگ شدن کشانیده شوند، زیرا در صورت رفع تحریم و با تدوین برنامه ششم اقتصادی که تاکید بر اجرای اصولی اصل 44 هم شده و همچنین بازگشت سرمایه‌گذاران خارجی، وجود موسسات بزرگ حسابرسی ضرورت بسیار زیادی دارد.

شیرخوانی، دبیرکل جامعه حسابداران رسمی که ظاهراً از مدت‌ها قبل در جریان این ادغام قرار گرفته بود، اعلام کرد: پس از اطلاع از موضوع و طی مذاکراتی که با مدیران ارشد هر دو موسسه داشتیم کوشش کردیم به این فرآیند سرعت ببخشیم و با مطالعه مدارک و مستندات ارائه شده در کمترین زمان ممکن مجوزهای لازم را صادر و اینک که تشریفات قانونی ثبت این موسسه به اتمام رسیده ما هم به نوبه خود از اینکه شاهد حضور موسسات بزرگ خصوصی حسابرسی در صحنه اقتصاد کشور باشیم خوشحال هستیم و امیدوارم از این به بعد هم شاهد حضور چند موسسه بزرگ دیگر از طریق ادغام یا ترکیب یا هر راه حل قانونی دیگر باشیم، زیرا ضرورت وجود موسسات بزرگ حسابرسی خصوصی در شرایط فعلی انکارناپذیر است.

شیرخوانی تاکید دارد در شرایط فعلی که رشد و توسعه حرفه ضرورت دو چندان دارد فقط موسسات بزرگ هستند که می‌توانند هزینه کیفیت بالای کار را از طریق جذب نیروهای کارآمد، آموزش مستمر و استفاده از تکنولوژی تامین کنند که این امر استقلال آنها را نیز افزایش خواهد داد. دکتر علی نقفی، پدر حسابداری نوین ایران و اولین دبیرکل جامعه حسابداران رسمی ایران که در حال حاضر عضو شورای عالی جامعه حسابداران نیز هست در مورد تشکیل این موسسه بزرگ حسابرسی اظهار کرد: بدون شک ادغام موسسات حسابرسی و تشکیل موسسات بزرگ حسابرسی هم اندازه بورس کشور، از آرزوهای من بوده و خوشبختانه به‌نظر می‌آید مدیران این موسسه جدید تغییرات محیط اقتصادی و فضای پسا تحریم را به‌درستی ارزیابی کرده‌اند که دست به چنین اقدام جسورانه‌ای زده‌اند و ما هم به سهم خود در حرفه و دانشگاه از چنین اقداماتی که بازار سرمایه و حرفه و حتی دانشگاه را تحت شعاع قرار می‌دهد استقبال می‌کنیم و انتظار داریم این گونه موسسات بیشتر شوند تا در صورت حضور سرمایه‌گذاران خارجی و همچنین الزامات اجرای IFRS این موسسات بتوانند نقش‌آفرینی کنند و ما هم در دانشگاه و حرفه با این گونه اقدامات که در راستای توسعه حرفه حسابداری و حسابرسی است، حمایت جدی می‌کنیم به‌ویژه آنکه گفته می‌شود این موسسه در حال مذاکره نهایی برای نمایندگی یکی از موسسات بزرگ حسابرسی جهان است. دکتر حسین عبده‌تبریزی، عضو شورای عالی بورس معتقد است که چنین اقدامی در شرایط کنونی و پسا تحریم از الزامات بازار حرفه حسابرسی و بازار سرمایه است.

عبده می‌گوید: از دوران تصدی در سازمان بورس همیشه بر این باور بودم که باید دارای چند موسسه بزرگ حسابرسی خصوصی در سطح منطقه باشیم تا در صورت نیاز سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی بتوانند نقش‌آفرینی کنند که خوشبختانه امروز این باور به منصف ظهور رسیده است. عبده تاکید کرد: بزرگ‌تر شدن موسسات حسابرسی استقلال آنها را بیشتر و ریسک را کاهش می‌دهد و همان‌طور که در صنعت بانکداری نسبت کفایت سرمایه مهم‌ترین شاخص محوری ارزیابی تلقی می‌شود در موسسات حسابرسی کفایت نیروی انسانی و کیفیت خدمات، اصلی‌ترین شاخص است که در موسسات بزرگ قابل حصول است زیرا در موسسات کوچک قدرت جذب نیروی انسانی حرفه‌ای و آموزش مستمر و تحقیق و توسعه امکان‌پذیر نیست. همچنین موسسات بین‌المللی حسابرسی قابلیت‌یاریگری از بین موسسات بزرگ داخلی را دارا خواهند بود. وی ادامه داد: مدیران ارشد این موسسه باید مراقبت‌های حرفه‌ای ویژه به‌عمل آورند تا این کارشان به‌صورت سرلوحه کار سایر موسسات درآید و در آینده شاهد ظهور چند موسسه بزرگ حسابرسی در کشور باشیم. بدیهی است سازمان بورس، شرکت بورس و سایر مراجع نظارتی هم باید از چنین اقداماتی حمایت جدی (نظیر رفع محدودیت چرخش حسابرسان و...) به‌عمل آورند تا این موسسات بتوانند در فرآیند بزرگ شدن گام بردارند.

منصور شمس‌احمدی از حسابرسان معتمد بورس و از اعضای قدیمی جامعه حسابداران رسمی نیز اظهار کرد: من به‌عنوان یکی از اعضای حرفه حسابداری کشور از خبر ادغام این دو موسسه خوشحال و امیدواریم این امر به‌عنوان سرمشق سایر موسسات دیگر بتواند تکانی در حرفه به‌وجود آورد. وی در پاسخ به این پرسش که آیا موسسه خود شما هم حاضر است به فرآیند ادغام با سایر موسسات بپیوندد، اظهار کرد: ما نیز جزو کسانی هستیم که از آغاز با فرآیند ادغام موافق بوده‌ایم. درصدد هستیم با رفع موانع موجود و جمع‌بندی لازم احتمالاً در آینده با سایر موسسات دیگر که تناسب سازمانی و فرهنگی داشته باشیم، ادغام شویم.

هوشنگ خستونی، رئیس شورای عالی انجمن حسابداران خبره ایران نیز در این باره می‌گوید: من به نوبه خودم و از طرف سایر همکارانم از شنیدن خبر ادغام این دو موسسه بزرگ کشور خوشحال و امیدوارم شرایطی فراهم شود تا سایر موسسات نیز به تناسب وضعیت بتوانند از طریق ادغام یا ترکیب، موسسات بزرگ‌تری را به‌وجود آورند تا توانمندی حرفه بیشتر شود. رحمت‌الله صادقیان نایب رئیس شورای عالی انجمن حسابداران خبره ایران که هم‌زمان در شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران نیز عضویت دارد اظهار کرد من هم بنا به دلایل خاص جزو اولین کسانی بودم که از تشکیل موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت داپارهیافت مطلع و از این ادغام در شورای عالی جامعه حسابداران حمایت کردم.

صادقیان می‌گویند شکل‌گیری موسسات بزرگ حسابرسی از الزامات اقتصاد کشور محسوب می‌شود و این مهم باید خیلی وقت پیش انجام می‌شد که بنا به دلایل مختلف تاکنون صورت نگرفته بود و امیدوارم این تجربه بتواند محرک سایر موسسات برای بزرگ شدن از طریق ادغام باشد، زیرا تعدد موسسات کوچک فاقد توانایی خاص و جزیره‌ای کار کردن نمی‌تواند ضامن بقای حسابرسی شود.

او در خصوص چرایی عدم تشکیل موسسات بزرگ یادآور شد متأسفانه از آغاز تشکیل جامعه حسابداران یک روند غیر منطقی مبنی بر تشکیل موسسات حداکثر سه نفره که بعضاً جزیره‌ای کار می‌کردند و فقط متکی به توانایی این یا آن شریک بودند بر حرفه مستولی شد، فارغ از اینکه برای زنده بودن موسسات و تداوم فعالیت آنان هیچ راهی مگر راه طی شده حرفه جهانی که مملو از تجربه و متکی به ادغام موسسات و برندسازی است نداریم.

مهدی سواد لو عضو شورای عالی انجمن حسابداران خبره نیز گفت: موضوع ادغام امروزه به‌عنوان یک ضرورت فوری در دستور کار برخی موسسات حسابرسی قرار گرفته، زیرا ادغام موسسات توانایی آنها را در آموزش، جذب نیروی کارآمد و ارائه متنوع فعالیت‌های اعتباربخشی و خدمات مالی - مدیریت افزایش و استقلال آنها را نیز افزایش می‌دهد زیرا موسسات بزرگ توان چانه‌زنی بیشتری دارند. سوادلو معتقد است البته نباید بزرگ شدن صرفاً با افزایش تعداد شرکا و کار بیشتر باشد بلکه بزرگ شدن واقعی باید ساختار موسسات را نیز تحت‌الشعاع قرار دهد و ضریب ریسک را نیز رو به نقصان ببرد.

اسفندیار گرشاسبی، عضو شورای عالی انجمن حسابداران خبره و از موسسه‌داران حسابرسی معتقد است اگر چه از سال‌های پیش هم مقدمات ادغام موسسات فراهم بوده اما احتیاط زیاد و محافظه‌کاری بیش از اندازه و ترس از شکست در ادغام باعث شد موسسات حسابرسی جدی به این فکر نباشند. او می‌گوید: در موسسه متبوع وی از حدود دو سال پیش طرح جامعی از ادغام تهیه شده بود که به‌علت عدم پیگیری جدی و برخی مسائل رخ داده، عملی نشد ولی خوشبختانه این دوستان توانستند به این مهم دست یابند که من هم آرزوی موفقیت بیشتر آنان را دارم. گرشاسبی معتقد است موسسات کوچک ریسک بالایی دارند و باید برای کاهش ریسک فعالیت حسابرسی، چشم انتظار ادغام‌های بیشتری باشیم، زیرا موسسات بزرگ با امکانات بیشتر و دستیابی آموزش و کیفیت خدمات ریسک خود را کاهش می‌دهند.

دکتر علی رحمانی، مدیرعامل سابق شرکت بورس نیز در این باره تأکید کرده است: با توجه به تغییر وزن و اندازه بازار سرمایه ضرورت حضور موسسات حسابرسی بزرگ متناسب با فعالیت‌های بازار سرمایه از مدت‌ها پیش احساس می‌شد و ما هم در زمان مسوولیت در بازار سرمایه بارها روی این موضوع تأکید داشتیم اما ظاهراً برخی موانع قانونی و بعضی مشکلات فرهنگی ناشی از کار دسته‌جمعی و گروهی این ضرورت را به تأخیر انداخته بود ولی به نظر می‌رسد دوستان حسابرس خودشان توانسته‌اند این مشکلات را مرتفع سازند که اینک شاهد حضور یک موسسه بزرگ شده‌ایم.

اگرچه در حال حاضر نیز تعداد موسسات حسابرسی نسبت به 10 سال گذشته عملاً دارای رشد قابل ملاحظه‌ای شده‌اند اما به هر حال نگاهی به پیشینه موسسات بزرگ حسابرسی جهان هم نشان می‌دهد که توسعه و رشد موسسات حسابرسی جز از طریق ادغام و جذب، راهکار دیگری ندارد. رحمانی در ادامه خاطرنشان کرد: باید مقامات ناظر بازار پول و سرمایه و سایر مقام‌های ذی‌ربط نیز کوشش کنند در چنین شرایطی تمهیداتی به‌عمل آورند که این‌گونه موسسات به نوعی حمایت شوند تا دغدغه ساختمان، محل کار و... مانع رشد آنها نشود.

دکتر بهروز خدارحمی، دبیر کل کانون نهادهای سرمایه‌گذاری که در حال حاضر سخنگوی این نهاد نیز تلقی می‌شوند در باره ایجاد یک موسسه حسابرسی بزرگ، گفت: بی‌تردید همه اهل حرفه و بازیگران بازار سرمایه از شنیدن اخبار خوب، خوشحال می‌شوند و ضرورت وجود موسسات بزرگ حسابرسی به‌ویژه پس از تشکیل جامعه حسابداران رسمی ملموس بود که خوشبختانه با این اتفاق حتماً از این پس شاهد ادغام‌های بعدی باشیم البته به‌نظر می‌رسد مدیران ارشد این موسسات باید حتماً قبلاً پیرامون مراحل ادغام (اقدامات قبل و بعد ادغام) تفاهم‌های لازم را به‌عمل آورند تا در فرآیند ادغام دچار مشکل نشوند. سرانجام غلامحسین دوانی، عضو شورای راهبردی موسسه دایره‌یافت درباره فلسفه ادغام این موسسات یادآور شد: از سال‌های 1380 با همکاری رضا مستاجران (مدیر عامل اسبق سازمان حسابرسی) درصد بودیم تا با ایجاد یک موسسه بزرگ حسابرسی انحصار حسابرسی دولتی را کاهش دهیم و حتی یک توافقنامه هم بین 6 موسسه حسابرسی در آن وقت نوشته شد که روی کاغذ باقی ماند چون همگان ضرورت ادغام و تشکیل یک موسسه حسابرسی را احساس نمی‌کردند.

بعدها ما در دایراییان دوباره این ایده را با چند موسسه دیگر مطرح کردیم و مذاکراتی هم شروع شد اما متأسفانه بی‌تجربگی و شاید برخی خودمحوری‌ها یا خودبزرگ‌بینی‌ها مانع تشکیل یک موسسه بزرگ شد تا اینکه از دوسال پیش به‌طور جدی موضوع ادغام را در دستور کار قرار دادیم و از دوستانمان در موسسه بین‌المللی، **RSM International و Deloitte** هم مشورت گرفتیم و خوشبختانه با ارتباطی که توانستیم با یک موسسه بین‌المللی که کارش ادغام موسسات حسابرسی است برقرار کنیم، فرآیند ادغام و تفاهم‌نامه‌های اولیه را به‌طریقی طراحی کنیم که با سعه‌صدر شرکای اصلی هر دو موسسه و مشارکت فعال آنان در فرآیند ادغام، مشکلات ادغام را قابل حل کنیم. دوانی تأکید کرد: این ادغام چندگانه بود به این معنی که مذاکرات اولیه با چند موسسه حسابرسی شروع شد که در مسیر خود این ادغام اولیه صورت گرفت و ممکن است به‌زودی شاهد ادغام‌های بعدی باشیم زیرا ما توانسته‌ایم به دانش فرآیند ادغام دست یابیم و به منظور استفاده حرفه اجازه انتشار اساسنامه، مدارک و مستندات ادغام را به جامعه حسابداران رسمی ایران هم داده و به‌زودی آن را انتشار عام خواهیم داد زیرا بر این باوریم که این اتفاق میمون متعلق به کل جامعه حرفه‌ای کشور است اگر چه ممکن است سهم ما در آن بیشتر باشد.

دوانی تأکید کرد: همین‌جا لازم است از مشورت‌های آقایان دکتر ربیعا اسکینی حقوقدان برجسته کشور، سرکار خانم صدیقه نعیمیان و جناب محمد

رنگچیان وکلای برجسته ایرانی که ما را در تدوین اساسنامه یاری کردند و همچنین مساعدت‌های آقای شیرخوانی دبیر کل جامعه حسابداران که در صدور مجوزهای لازم تسریع کردند، سپاسگزار می‌کنم.

© 1393 تمامی حقوق این سایت محفوظ و متعلق به روزنامه دنیای اقتصاد می باشد.